

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра теоретичної і практичної філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

_____ 2017_ року
«__» _____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретична філософія

для студентів

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	052 Політологія
освітній рівень	Бакалавр
освітня програма	Політологія
вид дисципліни	дисципліна вибору ВНЗ (факультету)

Форма навчання	денна
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладачі: Бойченко М.І., д.ф.н., проф., Якубіна В.Л., к.ф.н., доц., Дехтяр В.М., к.ф.н. ас. кафедри теоретичної і практичної філософії

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «_»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «_»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: Бойченко М.І., д.ф.н., проф., Якубіна В.Л., к.ф.н., доц. кафедри теоретичної і практичної філософії

Затверджено

«_____» _____ 2017 р.

Зав. кафедри теоретичної і практичної
філософії

_____ (Шашкова Л.О.)

Протокол № ____ від «_____» _____ 2017 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «_____» _____ 2017_ року №__

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«_____» _____ 2017_ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – оволодіння студентами знаннями про основні засади соціального розвитку та відповідними вміннями їхнього застосування у науково-теоретичній роботі, викладанні навчальних дисциплін соціогуманітарного профілю, аналітичній діяльності та суспільно-політичній практиці.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** загальні дані про теоретичну і практичну філософію; про специфіку соціально-філософських та філософсько-історичних проблем у їхньому стосунку до науки, релігії, мистецтва як форм духовного життя людства; про засади критичного осмислення філософських концепцій та про основні варіанти розв'язання філософських проблем; про сутність й типи наукової раціональності; про загальну структуру світогляду та теоретичної і практичної діяльності людини з метою подальшого засвоєння критеріїв для експертних оцінок та способів їх фахового використання у різних сферах соціальної практики.
2. **Вміти** здійснювати аналітичну роботу; збирати та інтерпретувати наукову інформацію, обробляючи основну літературу з практичної та теоретичної філософії, ставити загальні цілі і основні завдання філософських досліджень; оперувати основними складовими теоретичної і практичної філософії у повсякденному житті і загальній соціальній практиці; полемізувати стосовно ключових філософських проблем, обираючи обґрунтоване рішення; визначати загальні риси онтологічних, гносеологічних, антропологічних, соціальних, культурних, правових, політичних, мовних та історичних явищ; давати загальну оцінку стану і тенденціям розвитку культури, орієнтуватися в її основних практиках;
3. **Володіти елементарними навичками** розв'язувати задачі та практичні проблеми у процесі навчання; опрацьовувати літературу з теоретичної та практичної філософії; обґрунтовувати цілі та напрямки досліджень з філософії, зокрема аналізувати філософські проблеми соціальної практики, прогнозувати відповідні тенденції та наслідки її розвитку, розробляти моделі її можливого вдосконалення; здійснювати різні види дослідницької роботи (анотації, реферати, бібліографії) щодо тематики теоретичної та практичної філософії; належним чином представляти результати проведених досліджень; здійснювати комунікацію в професійному середовищі.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна *Теоретична філософія* належить до переліку дисциплін вибору ВНЗ (факультету), має кілька частин та викладається протягом кількох семестрів і, зокрема, у 3 семестрі бакалаврату вона складається з двох основних частин – соціальної філософії та філософії історії.

Соціальна філософія розкриває взаємозв'язок наявного і належного у соціальній реальності, соціальних знань і соціальних цінностей у соціальному пізнанні та сприяє виявленню та виробленню принципів методології, пізнання та перетворення соціальної дійсності. З цією метою здійснюється вивчення класичних соціальних теорій та сучасних соціально-філософських концепцій під кутом зору можливостей пізнання та практичного застосування інституційних та соціально-системних механізмів розвитку суспільства.

Філософія історії розкриває сенс та основні епістемологічні, світоглядні та праксеологічні призначення концепту історії. Саме концепт історії відіграє фундаментальну роль у людських рефлексіях. Він апелює до агентності, змін, пам'яті, уяви, фантазії, темпоральності, ролі життєвих обставин (рівня матеріального виробництва, інформаційних технологій etc.) у інтерсуб'єктивних комунікаціях та до трактувань історичних подій. Саме філософія історії є гіпердіалогом між різними поколіннями філософів та філософських шкіл Європейської та Англо-Американської філософії за віссю: *Pre-Modern–Modern –Post-Modern*.

4. Завдання (навчальні цілі) – сформувані у студентів компетенції щодо теоретичного та практичного використання базових положень класичних соціально-філософських теорій, аналізу проблематики співвіднесення інституційних та позаінституційних аспектів соціального життя, концептуального розуміння сутнісних аспектів специфіки перебігу соціально-політичних процесів сучасного суспільства, а також щодо окремих питань сучасної філософії історії, таких як: 1) З чого складається історія – індивідуальних дій, впливів харизматичних лідерів та повстань мас, соціальних структур, періодів, релігій, цивілізацій? 2) Яким чином «реальна віртуальність» та «інформаціональність» впливають на історичний розвиток?

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	предмет, методи, теоретичні основи соціальної філософії та філософії історії;	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	6
1.2	основну проблематику соціальної філософії та філософії історії та критично її осмислювати;	Семинар, самостійна робота	Усна доповідь, екзаменаційна робота, екзаменаційна робота	8
1.3	принципи пізнання, методології теоретичного та практичного опанування проблематику соціальної філософії та філософії історії;	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	6
1.4	класичні соціальні теорії та сучасні соціально-філософські та філософсько-історичні концепції – як їхні теоретичні	Самостійна робота	Конспект першоджерел, екзаменаційна робота	6

	засади, так і належні умови їхнього практичного адекватного застосування для пізнання наявних соціальних процесів, так і для наукового передбачення, програмування і підготовки майбутніх соціальних змін;			
1.5	новітні типології сучасних концепцій соціальної філософії та філософії історії;	Семинар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, екзаменаційна робота	6
1.6	особливості нової концептуалізації засобами соціальної філософії та філософії історії.	Семинари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій, екзаменаційна робота	8
Вміти:				
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури із соціальної філософії та філософії історії;	Семинари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій, Екзаменаційна робота	5
2.2	пояснювати історичні, раціональні та ціннісні умови формування сучасних концепцій соціальної філософії та філософії історії;	Семинар, Самостійна робота	Усні доповіді, пояснення до конспекту першоджерел презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій, екзаменаційна робота	5
2.3	пояснювати плюралістичність сучасних концепцій соціальної філософії та філософії історії;	Семинар, Самостійна робота	презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій, письмова контрольна робота	5

2.4	здійснювати дослідження сучасних концепцій соціальної філософії та філософії історії, спираючись на наукові критерії класифікації та оцінювання та уникаючи різних видів упередженості та некритичності;	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
2.5	здійснювати порівняльне дослідження трьох та більше можливих пояснень конкретних соціальних процесів з позицій сучасних концепцій соціальної філософії та філософії історії;	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, текст рекомендацій	5
2.6	здійснювати експертну оцінку конкретних проблемних соціальних ситуацій з позицій сучасних концепцій соціальної філософії та філософії історії.	Самостійна робота	Текст рекомендацій	5
Комунікація:				
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, текст рекомендацій	4
3.2	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої культурологічної літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Семінари	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	4
3.3	презентувати результати проведених соціально-філософських досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	Семінари	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	4
3.4	брати участь у фахових дискусіях в процесі аудиторної роботи;	Семінари	Дискусії	4
3.5	вести полеміку стосовно питань соціальної філософії та філософії історії в умовах високої складності конкретних соціально-історичних процесів на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом соціальної філософії та філософії історії.	Семінари	Дискусії	4

	Автономність та відповідальність:			
4.1	виконувати комплексні завдання та професійні обов'язки дослідника в галузі практичної та теоретичної філософії;	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
4.2	брати участь у роботі фахових аналітичних груп, вирішуючи типові і нестандартні задачі із всією повнотою відповідальності.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

	Результати навчання дисципліни				
Програмні результати навчання	.1	.2	.1	.1	.2

7. Структура курсу: у курсі передбачено 2 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів. Завершується дисципліна **екзаменом**.

Перша частина курсу присвячена дослідженню основних теоретико-методологічних положень, опанування основними способами обґрунтування концепцій та здійснення фахової теоретичної експертизи засобами соціальної філософії.

Друга частина курсу дослідженню окремих теоретико-методологічних положень сучасної філософії історії, опанування основними способами обґрунтування цих концепцій та здійснення фахової теоретичної експертизи засобами філософії історії.

8. Схема формування оцінки:

8.1 Форми оцінювання студентів

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання 1.1 – 1.6**), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння 2.1-2.6**); (**комунікація 3.1-3.5**); (**автономність та відповідальність 4.1-4.2**), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання (**Частина 1.**):

1. Усна відповідь:

6-5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

- 4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності
- 3-0 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, або не аргументує свою позицію, або недостатньо використовує обов'язкову літературу при відповіді, допускає суттєві неточності
2. Доповнення / дискусія:
- 2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,
- 1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію
3. Конспект першоджерел:
- 2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями
- 1 бал – студент законспектував текст без достатніх цитувань та пояснень
4. Самостійна індивідуальна робота у формі філософського есе:
- 2 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи
- 1 бал - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності та фрагментарність викладу
5. Створення таблиці ключових понять
- 5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, коректно підбирає ключові поняття до теми, використовує фахові словники, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи
- 4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але не використовує фахові словники, в основному розкриває зміст поставленого завдання, однак допускає несуттєві неточності, однак в цілому демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи
- 3-0 бали – студент не володіє у достатньому обсязі навчальним матеріалом, або не використовує фахові словники, або не розкриває зміст поставленого завдання, або допускає суттєві неточності, не демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи
6. Складання бібліографії до обраної теми
- 5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, коректно підбирає першоджерела до теми, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи
- 4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом,

вільно його викладає, але не згадує суттєві першоджерела, в основному розкриває зміст поставленого завдання, однак допускає несуттєві неточності, однак в цілому демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи

3-0 балів – студент не володіє у достатньому обсязі навчальним матеріалом або не згадує суттєві першоджерела, або не розкриває зміст поставленого завдання, допускає суттєві неточності, не демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи

7. Самостійна робота, підсумкова письмова робота у вигляді тестування:

10 балів студент допускає не більше 20% помилок у тестовій роботі

9 балів - студент допускає не більше 40% помилок у тестовій роботі

8 балів – студент допускає не більше 60% помилок у тестовій роботі

7-0 балів – студент допускає понад 60% помилок у тестовій роботі

Критерії оцінювання (**Частина 2.**):

1. Усна відповідь:

3 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

2 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

1 бал – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

2. Доповнення:

2 бали – доповнення змістовне, конструктивно доповнює обговорення теми

1 бал – доповнення змістовне

3. Конспект першоджерел:

2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями

1 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень

4. Контрольна робота:

3 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, розкриваючи зміст поставлених питань

2 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, або ж намагається це робити

1 бал – зміст завдання майже не розкрито, але є спроба виконання роботи

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних і контрольних робіт.

8.2 Організація оцінювання:

Види робіт		Кількість балів за частину 1					
		Min b – 54 (×0,5)=27 (балів)			Max b – 90 (×0,5)=45 (балів)		
		b	×n	Σ	b	×n	Σ
Частина 1.							
Семінар ¹	Усна відповідь протягом семестру	4	5	20	6	5	30
	Доповнення протягом семестру	0	5	0	2	5	10
Конспекти першоджерел ²	Перелік текстів*: 1) Сорокін П. Соціальна і культурна динаміка; 2) Попер К. Відкрите суспільство та його вороги * можливі й інші теми В кінці першої частини курсу	1	5	5	2	5	10
Самостійна індивідуальна робота ³	Філософське есе з переліку тем**: 1) Відчуження та шляхи його подолання як проблема філософії марксизму; 2) Прояви соціальної солідарності у сучасному суспільстві; 3) Соціальні кола: утворення та перетини ** можливі й інші теми В кінці першої частини курсу	1	5	5	2	5	10
	Створення таблиці ключових понять з обраної теми і пошук їхніх еквівалентів іноземними мовами***. Перелік тем на вибір студента: 1) соціальна структура сучасного суспільства; 2) інституційні зміни; 3) соціальна модернізація *** можливі й інші теми В кінці першої частини курсу	4	2	8	5	2	10
	Складання бібліографії до обраної теми і написання анотацій до них****. Перелік тем на вибір студента: 1) філософія свободи; 2) філософія соціальних спільнот;	4	2	8	5	2	10

	3) теорії соціальних систем **** можливі й інші теми В кінці першої частини курсу						
Контрольна робота з частини 1-ї курсу (тести)	В кінці першої частини курсу	8	1	8	10	1	10

Види робіт	Кількість балів за частину 2					
	Min b – 9 (балів)			Max b – 15 (балів)		
	b	×n	Σ	b	×n	Σ

Частина 2.							
Семінар ¹	Усна відповідь <i>протягом другої частини курсу</i>	2	2	4	3	2	6
	Доповнення <i>протягом другої частини курсу</i>	1	2	2	2	2	4
Конспекти першоджерел ²	Перелік текстів на вибір (один із переліку) <i>протягом семестру</i> : 1) Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства 2) Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство * можливі й інші тексти	1	1	1	2	1	2
Контрольна робота із частини курсу (Частина 2.)	<i>Перед екзаменом на останній лекції</i>	2	1	2	3	1	3
Екзамен		24	1	24	40	1	40

¹У разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 30% від семестрової кількості балів

² Максимальна кількість балів за конспекти першоджерел не може бути більше, ніж 20% від семестрової кількості балів, тобто не більше, ніж 12 балів

³ Загальна кількість балів за самостійну індивідуальну роботу складає 50% від семестрової кількості балів, тобто мін. – 18 балів, максимум – 30 балів

Підсумкове оцінювання у формі екзамену: екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує

обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Отже, білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою, максимум - 20 балів.

Що в загальному підсумку дає максимум за екзамен - 40 балів.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Екзамен	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	36	24	60
Максимум	60	40	100

Студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав менше 36 балів. Для допуску до екзамену студент має здати всі самостійні роботи та конспекти. Екзаменаційна оцінка не може бути меншою 24 балів для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

8.3 Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1.				
1	Тема 1. Передумови виникнення сучасної соціальної філософії. Теорія історичного матеріалізму Карла Маркса	2		3
2	Тема 2. Теорія соціального реалізму Еміля Дюркгайма	2	2	3
3	Тема 3. Теорія соціальних форм Георга Зімеля	2		3

4	Тема 4. Теорія соціальної раціоналізації Макса Вебера	2	2	3
5	Тема 5. Теорія символічного інтеракціонізму Джорджа Герберта Міда та теорія соціальних систем Толкота Парсонса	2	2	4
6	Тема 6. Значущість соціальних інститутів у суспільному житті. Суспільна та інституційна свідомість	2		4
7	Тема 7. Суспільна та інституційна діяльність. Соціальна та політична комунікація	2	2	4
8	Тема 8. Суспільні та інституційні відносини, цінності та норми. Соціальний і політичний простір	2		4
9	Тема 9. Соціальні організації та соціальні інститути. Соціальна модернізація	2	2	4
10	Тема 10. Глобалізація. Соціальна свобода та соціальна відповідальність	2		4
11	Контрольна робота з 1-ї частини курсу	1		Min - 7 Max - 10
Частина 2.				
12	Тема 1. Інформаційні суспільства й інформаціональність як сучасний етап історичного розвитку	4	2	6
13	Тема 2. Варіативність практик модерних й постмодерних масових спільностей у історії: вплив людини на політику	2	2	6
14	Конспекти першоджерел			Частина 1. Min - 3 Max - 5 Частина 2. Min - 1 Max - 2
15	Індивідуальна самостійна робота			Частина 1. Min - 1 Max - 5
16	Контрольна робота	1 2		Частина 1. Min - 7 Max - 10 Частина 2. Min - 2 Max - 3
	ВСЬОГО	28	14	48

Загальний обсяг – **90 год.**, в тому числі:
Лекцій – **28 год.**
Семінари – **14 год.**
Самостійна робота – **48 год.**

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З КУРСУ:

До частини 1:

1. Розкрийте смисл поняття “соціальна теорія” та його відношення до соціальної філософії.
2. Поясніть роль суспільного виробництва у соціальному житті за К. Марксом.
3. Розкрийте суть вчення К.Маркса про соціальну революцію та вкажіть основні напрями її критики іншими авторами класичних соціальних теорій.
4. Обґрунтуйте суспільну значущість соціальної солідарності за Е.Дюркгаймом.
5. Проаналізуйте започатковану Е.Дюркгаймом парадигму пізнання суспільства через дослідження соціальних патологій.
6. Поясніть значення соціальних форм у суспільному житті за Г.Зімеlem.
7. Обґрунтуйте, чому розуміння є основним методом соціального дослідження з точки зору Г.Зімеля та М.Вебера.
8. Проаналізуйте міжособистісну взаємодію як джерело виникнення соціального у філософії символічного інтеракціонізму Дж.Г.Міда.
9. Охарактеризуйте переваги і недоліки аналізу соціальних інститутів як таких, що редукуються до міжособистісної взаємодії за Дж.Г.Мідом.
10. Поясніть принцип структурування соціальної системи згідно теорії Т.Парсонса.
11. Розкрийте функціональне призначення політики та її місце у соціетальній системі згідно Т.Парсонсу.
12. Поясніть роль соціальних інститутів у суспільному житті.
13. Обґрунтуйте соціальну значущість не інституційних форм суспільного життя.
14. Розкрийте значення поняття “соціальний простір” для аналізу соціальних відносин.
15. Проведіть порівняльний аналіз соціальних норм та цінностей.
16. Поясніть відмінність легального та легітимного статусу явищ соціального життя.
17. Проаналізуйте умови суспільного буття за працею Г.Зімеля “Як можливе суспільство”.
18. Розкрийте значення дослідження мотивації дій індивідів для вивчення явищ соціального життя на прикладі роботи М.Вебера “Протестанська етика та дух капіталізму”.
19. Проаналізуйте структуру “соціального Я” за роботою Дж.Г.Міда “Я і мене”.
20. Поясніть, яку роль відіграє взаємодія системи з її навколишнім світом у теоріях соціальних систем Т.Парсонса, Н.Лумана та Ю.Габермаса.
21. Поясніть роль мас та людини у суспільному житті за працею К.Ясперса “Духовна ситуація часу”.
22. Розкрийте смисл соціальної стратифікації та поясніть канали соціальної мобільності за працею П.Сорокіна “Соціальна та культурна мобільність”.
23. Поясніть спрямованість теорії “відкритого суспільства” та проаналізуйте відмінність соціальних норм від природних законів за працею К.Поппера “Відкрите суспільство та його вороги”.
24. Розкрийте значення відчуження в суспільному житті за К.Марксом та у марксизмі.
25. Розкрийте відмінність органічної солідарності від солідарності механічної за Е.Дюркгаймом.
26. Проведіть порівняльний аналіз структури соціальної дії у М.Вебера, Дж.Г.Міда та Т.Парсонса.
27. Поясніть значення понять “суб’єкт соціальної дії”, “носії соціальних якостей”, “рушійні сили та чинники соціального розвитку” для аналізу соціальної дії.

28. Проаналізуйте структуру соціальних інститутів, зв'язок між їх складовими та роль кожної з них.
29. Проаналізуйте зв'язок вимоги наукової об'єктивності з правильним формулюванням ціннісних суджень за працею М.Вебера "Об'єктивність" соціально-наукового та соціально-політичного пізнання".
30. Проведіть порівняльний аналіз поняття "ідеологія" в марксистській та у праці К.Мангайма "Ідеологія та утопія".
31. Проведіть порівняльний аналіз концепцій соціального конфлікту К.Маркса та Г.Зімеля та їх послідовників.
32. Проаналізуйте, у чому полягає відмінність ідеології від утопії як вимірів належного у суспільній свідомості.
33. Проаналізуйте, у чому полягає специфіка розгляду соціальних груп та соціальних спільнот у якості суб'єкта соціальної дії.
34. Порівняйте механізми відтворення соціальних норм і цінностей.
35. Проаналізуйте роль громадськості у здійсненні соціальних інтеграцій у суспільстві за Ю.Габермасом.
36. Проаналізуйте підстави набуття соціальної ідентичності за Б.Андерсеном.
37. Визначте специфіку соціальної комунікації як предмету філософського дослідження.
38. Охарактеризуйте спільне і відмінне у соціальних інститутах та соціальних організаціях.
39. Проаналізуйте основні ідеї теорії модернізації.
40. Розкрийте підстави застосування принципу мультикультуралізму у пізнанні та організації суспільного життя, його переваги та недоліки.
41. Проаналізуйте концепт множинної ідентичності та його значущість для здійснення інтеграції у високо диференційованих суспільствах.
42. Проаналізуйте інституційні засади глобалізації.
43. Охарактеризуйте переваги і недоліки світ-системного аналізу Е.Валерстайна.
44. Охарактеризуйте переваги і недоліки концепції зіткнення цивілізацій С.Гантінгтона.
45. Проаналізуйте соціальні засади свободи людини.
46. Охарактеризуйте взаємозв'язок соціальної свободи та соціальної відповідальності (М.Вебер, Г.Йонас, Ю.Габермас).

До частини 2:

1. Феномен натовпу крізь призму його акумуляція в якості маси-публіки (Г. Лебон та Г. Тард)
2. Дієвий соціально-історичний суб'єкт історії в марксистській та постмарксистській революція як подія (К. Маркс, А. Бадью та ін.).
3. Глобалізація та глокалізація: варіативні контури сучасного світу.
4. Особливості теорії постіндустріалізму: Д. Белл як засновник напряму.
5. Футурологічний проект Е. Тофлера: три хвили та їх специфіка.
6. Вплив на сучасність ефектів "мозаїчної культури" та "глобальних селищ" за М. Маклюеном.
7. Жінка як суб'єкт історії: марксистський фемінізм й неомарксистські течії про переосмислення жіночого часу (Г. Маркузе, В. Брайсон та ін.).
8. Історія, сучасність та нові ідентичності/ідентифікації за М. Кастельсом.
9. Поняття "народ", "натвопи/маси", "еліти" в класичних та сучасних філософсько-історичних концепціях.
10. "Повстання мас" як проблема історії 20 століття (Х. Ортега-І-Гассет).
11. Маси і тоталітаризм (Г. Арендт).

12. Нові проекти мас 21 століття: –флеш та –смарт моби (Р. Робертсон).
13. Інформаційна Ера й мережеве суспільство за М. Кастельсом.
14. Філософія історії як спосіб обґрунтування радикальної соціальної дії: М.Хардт та А.Негрі: агентність біополітичного проекту "*Multitude*".
15. Постмодерністська критика історицистської раціональності: її мета та особливості.
16. Питання про "кінець історії" в новітній філософії історії (Ф. Фукуяма).
17. Колоніальна та постколоніальна історія: відмінності концептів.
18. Особливості сучасного історичного дискурсу.

**РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:
до Частини 1:**

Основна:

1. Андрущенко В. Історія соціальної філософії /В.Андрущенко. – К.: Тандем, 2000. – 416 с.
2. Бичко І. В. Філософія : Курс лекцій:Навч. посібник для студ. вузів /І.В.Бичко, І.В.Бойченко, М.І.Бойченко. — К. : Либідь, 2001. – С. 193-228.
3. Губерський Л. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія. Підручник для вищих навчальних закладів / В.Андрущенко, Л.Губерський, М.Михальченко. Вид. 3-є, випр. та доп. – К.: Генеза, 2006. – 656 с.
4. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П.Бергер, Т.Лукман [Перевод Е. Руткевич]. – М.: Медиум, 1995. – 323 с.
5. Вебер М.. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / М.Вебер; пер. з нім. — К: Основи, 1998. — 534 с.
6. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда /Э.Дюркгейм; пер. с фр. // Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии. – М.: Наука, 1991. – С. 5-129, 307-380.
7. Зиммель Г. Как возможно общество? // Зиммель Г. Избр.: В 2-х т.т. - М.: Юрист, 1996. - Т.2. - С.509 - 528.
8. Манхейм К. Идеология и утопия /Манхейм; пер. с нем.. - М.: Юрист, 1994. - С.7 - 94, 164 - 219.
9. Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844 року /К.Маркс; пер. з нім. // Маркс К., Енгельс Ф. З ранніх творів. – К.: Політвидав України, 1973. – С.520 – 532, 578 – 597.
10. Мід Дж. Г. Дух, самість і суспільство. З точки зору соціального біхевіориста /Дж.Г.Мід; пер. з англ. – К. : Український центр духовної культури, 2000. – 374 с.
11. Парсонс Т. Соціальна структура і особистість /Т.Парсонс; пер. з англ.. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2011. – 338 с.

Додаткова:

1. Соціальна філософія: Короткий Енциклопедичний Словник. - Київ - Харків: Рубікон, 1997.
2. Сучасна зарубіжна соціальна філософія : Хрестоматія / Міжнародний фонд "Відродження" / Віталій Лях (упоряд.). — К. : Либідь, 1996.
3. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями : Хрестоматія / Міжнародний фонд "Відродження" / С.Л. Удовік (ред.), В.В. Лях (упоряд.), В.С. Пазенок (упоряд.). — К. : Ваклер, 1996
4. Філософський словник соціальних термінів. – Х.: Корвін, 2002.
5. Філософія. Хрестоматія / Подільська держ. аграрно- технічна академія / Іван Васильович Демчик (упоряд.). — 2.вид. — Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000.
6. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. – 2 вид., перероб. – К. : Критика, 2001. – 272 с.
7. Бек У. Общество риска: На пути к другому модерну / Ульрих Бек [перевод с немецкого В.Седельника и Н.Федоровой]. – М: Прогресс-Традиция, 2000. – 384 с.
8. Бурдьє П. Начала. /Перевод Шматко Н.А. – М.: Socio-Logos, 1994. – 288 с.
9. Вебер М. Господарство і суспільство /М.Вебер; пер. з нім. – К.: Всесвіт, 2012. – С. 23-58, 184-216.
10. Габермас Ю. До реконструкції історичного матеріалізму / Ю. Габермас ; [пер. з нім. В.Купліна]. – К. : Дух і Літера, 2014. – 320с.
11. Горкгаймер М. Критика інструментального розуму [Текст] / М. Горкгаймер ; [пер. з нім. М. Култаєва]. – Київ : ППС-2002, 2006. – 282 с.

12. Дюркгейм Э. Метод социологии /Э.Дюркгейм; пер. с фр. // Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии. – М.: Наука, 1991. – С.411-527.
13. Зиммель Г. Філософія грошей. – К.: ПРОМІНЬ, 2010. – 504 с.
14. Луман Н. Поняття цілі та системна раціональність: щодо функції цілей у соціальних системах. – К.: Дух і Літера, 2011. – С. 211-282.
15. Эйзенштадт Ш. Революция и преобразование обществ. – М.: Аспект Пресс, 1999. – 416 с.

до Частины 2:

Основна:

1. Арендт Х. Джерела тоталітаризму / Ханна Арендт. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2002. – 539 с.
2. Гіденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя / Ентоні Гіденс. – К. : Альтерпрес, 2004. – 100 с.
3. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Мануель Кастельс. – М. : ГУ ВШЭ. – 2000. – 608 с.
4. Кастельс М. Интернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства / Мануель Кастельс, Пекка Хіманен. – К. : „Видавництво „Ваклер” у формі ТОВ, 2007. – 304с. – (Cogitatio nova).
5. Кастельс М. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель / Мануель Кастельс. – К. : „Видавництво „Ваклер” у формі ТОВ, 2006. – 256 с. – (Cogitatio nova).
6. Маклюэн Г.М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека. М.,2003.
7. Московичи С. Век толп. М., 1996.
8. Психология толпы: социальные и политические механизмы воздействия на массы : [антология / Густав Лебон, Габриэль Тард, Зигмунд Фрейд и др.]. – М. : Эксмо; СПб. : Terra Fantastica, 2003. – 800 с.
9. Уэбстер Ф. Теории информационного общества.- М.: Аспект Пресс, 2004.
10. Ящук Т.І. Філософія історії. Курс лекцій. К.: Либідь, 2004.

Додаткова:

11. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / Зигмунт Бауман. – М. : Издательство «Весь Мир», 2004. – 188 с.
12. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / У. Бек ; [пер.с нем. В. Седельника и Н. Федоровой]. – М. : Прогресс-Традиция, 2001. – 302 с.
13. Брайсон Валери. Гендер и политика времени. Феминистская теория и современные дискуссии. - К. : Центр учебной литературы, 2011. - 248 с. - (Время в зеркале науки)
14. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості : дослідження категорії громадянське суспільство / Юрген Габермас. – Львів : Літопис, 2000 – 318 с.
15. Делез Ж., Гваттари Ф. Ризома. //Философия эпохи постмодерна. Минск, 1996, с.6-31.
16. Жижек С. Добро пожаловать в пустыню Реального / Славой Жижек ; [пер. с англ. А. Смирный]. – М. : Фонд «Прагматика культуры», 2002. – 160 с.
17. Канетти Э. Масса и власть / Элиас Канетти. – М. : Ad Marginem, 1997. 528 с.
18. Маркузе Г. Марксизм и феминизм. М., 2008.
19. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство / Фердинанд Тьоніс ; [пер. з нім. Н. Комарова, О. Погорілий]. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 262 с.
20. Фукуяма, Ф. Чи почалася історія знову? К. : Дух і літера, 2004. с. 478-487.